

YEREL MEDYANIN AB'YE BAKIŞI: YENİ ASIR GAZETESİ ÖRNEĞİ

Huriye Toker*

ÖZET

Çeşitli Avrupa Birliği ülkelerindeki ulusötesileşme tartışmalarında medyanın rolü ve kamusal alanın Avrupalılaşması 1990'lardan bu yana devam eden bir araştırma alanıdır. Avrupa Birliği aday ülkesi olarak Türkiye'nin Avrupalılaşmasında medyanın rolü araştırmacılar ve medya profesyonelleri tarafından neredeyse tamamen görmezden gelinen bir konudur. Konuya ilişkin az sayıda araştırma ise ulusal medya haberlerine odaklanmıştır. Çalışma çerçevesinde Türkiye'deki yerel medyanın Ege Bölgesi'ndeki güçlü temsilcisi Yeni Asır Gazetesi'nde 1999-2005 yılları arasındaki AB haber ve yorumları içerik analizi yöntemi ile ele alınmıştır. Avrupa Birliği ile Türkiye ilişkilerinin yoğun olduğu zaman aralığında Yeni Asır gazetesinde yer alan haber ve yorumların incelendiği araştırmada yerel medyanın da ulusal medya kadar AB haberlerine sayfalarında yer verdiğini göstermiştir. Altı yıllık zaman diliminde konunun 345 haberle ele alındığı bunlardan 279'unun olumsuz veya nötr olarak gazetede yer alırken sadece 193 haberin olumlu haber tonuyla ele alındığı saptanmıştır. Bulgulara göre haber tonunda yaşanan negatif yöndeki değişiklik Türk halkının Avrupa Birliği'ne olan desteğinin azalmasının ana nedeni olmasa bile önemli faktörlerden biridir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Asır Gazetesi, Avrupalılaşma, Türkiye, Avrupa Birliği, haberler.

THE VIEW OF LOCAL MEDIA TO THE EU: THE CASE OF YENİ ASIR NEWSPAPER

ABSTRACT

The role of media on transnationalisation debates in different European Union member countries and Europeanization of public sphere are the long standing research areas since the 1990's. The role of media in Europeanization of Turkey, as a candidate country, is almost ignored by researchers and media professionals. A few studies which focused on EU related news in the national media outlets. In the framework of this study, we applied content analysis to the EU related news of powerful Turkish local newspaper-Yeni Asır- between the years 1999-2005. The search of news articles and opinion columns of Yeni Asır newspaper which focuses on EU-Turkey relationship with the important milestones, found out that as well as national media, local media also give place to the EU related news in their pages. Within the six years the EU related news were covered in 345 news articles and the coverage of 279 news had negative tone, but just 193 articles were coded as positive news coverage. According to the findings the negative tone of the articles might not be the solely reason to explain the decrease of the Turkish public support, but it could be one of the contributing factor.

Keywords: Yeni Asır newspaper, europeanization, Turkey, European Union, news.

GİRİŞ

Günümüzde savaşlar, ekonomik değişimler, terörist saldırılar, doğal felaketler gibi ülke içinde ve dışında gelişen olaylara ilişkin haber bombardımanına maruz kalmamak artık imkânsız gibidir ve dünya hakkında sahip olduğumuz bilgi, küreselleşmenin de etkisiyle önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir (Besova ve

Cooley 2009: 219). *Kamuoyu Fikri* adlı çığır açan kitabında dış dünyayı algılamada medyanın önemine değinen Walter Lippmann, (1922: 9,18) kişinin kişisel tecrübesinin olmadığı durumlarda, beyninde olaya ilişkin resimlerin yaratıldığını söyleyerek, "politik olarak dünya ulaşımımızın, kişisel görüş ve düşüncemizin ötesinde olduğundan medyanın çevremizdeki dünyayı anlamlandırarak, gerçekliği oluşturma-

* Öğr.Gör. Dr., Yaşar Üniversitesi Meslek Yüksekokulu

sına güvenmekteyiz” der. Kişiler kitle iletişim araçlarından aldıkları bilgiyi seçici biçimde algılayarak süzselere de, araştırmalar medya tarafından aktarılan ve sürekli güncellenen bilginin kişilerin bilgi seviyesini yükselttiğini göstermektedir (Perez-Linan 2002: 572, Kentmen 2010: 631).

Medya diyerek kısalttığımız kitle iletişim araçları kamuyu etkileme ve onların düşüncelerini şekillendirmede haberler dediğimiz en temel varoluş aracını kullanır. Medya teorisini Denis McQuail haberin medya için önemini biri olmadan diğerinin var olamayacağı (McQuail 1994: 267) şeklinde belirterek birbirlerinin varlık nedeni olduklarını vurgular. Medya etkisinde zincirin ilk halkası haberdar olma aşamasıdır, insanlar çevresinde ve dünyada olup bitenleri haberler aracılığıyla öğrenir, ardından edinilen bilgiyle tutum ve davranış değişikliği oluşur. İnsanlar medyayı takip ederek neler olup bittiğinin yanında haberlerin sunuş biçimiyle konuların ve sorunların ne kadar önem taşıdığını, hangi konuların gündemin üst sıralarında yer aldığını da öğrenirler (Yüksel 2001: 22).

Modern kitle iletişim araçlarının prototipi olarak (Tunstall 1977: 23) gazetelerin kamuoyu üzerindeki etkileri konusunda da geniş bir literatür vardır. Gazeteler siyasal bilgilenmenin kaynağı olduğu gibi (Weaver ve Buddenbaum 1979: 3), siyasal bilgileri bize daha basitleştirerek aktardığı ve anlamlandırmamıza destek olduğu da belirtilir. Weaver ve Buddenbaum’a göre gazete okuma bir konu hakkında derinlemesine bilgi sağlamayı olanaklı kılmaktadır ve okuyucu bu bilgiye ihtiyaç duyduğunda onu tekrar çağırır (1979: 3, Chaffee ve Kanihan 1997: 423) Gazete okumanın insanları siyasal konularda donanımlı hale getirerek diğer insanlarla konuşabilmek için cesaretlendirdiği (Sotirovic ve McLeod 2001: 279) hatta sosyal prestij sağladığı da savlanmaktadır (Berelson 2000: 145-148).

Gazeteler ve diğer kitle iletişim araçlarının önemi kişilerin günlük deneyimlerinin ötesindeki gelişmelerle ilgili bilgi alması söz konusu olduğunda daha da artmaktadır. Bu alanlardan biri de dış politikadır. Haber medyası pek çok konuda olduğu gibi dış politika alanında da gelişmeleri tüm toplumun anlayabileceği dile çeviren bir arabulucu olarak görev yapmakta

bu nedenle kamuoyunun dış dünya hakkındaki düşüncelerini ciddi şekilde etkilemektedir. Gazetelerin en önemli çıktısı olan haberlere güvenen insanlar, dünya hakkında fikir sahibi olarak yargıya ulaşmaya çalıştığından ülkelerin dış ülke haberlerindeki görünürlüğü ile o ülkeye ilişkin kamuoyu fikri arasında önemli bir ilişki vardır (Wanta ve ark. 2004: 367, Besova ve Cooley 2009: 219). Cohen, (1963) dış ülke haberlerinde medyanın üç rolü olduğunu ileri sürmektedir. İlki dış politikayı gözlemlene rolü, ikincisi dış politika sürecine katılımcı rolü, üçüncüsü de dış ülke haberleriyle katalizatör olma rolüdür. Özellikle bu çalışma çerçevesinde ele alınan medyanın haberleri aracılığıyla dış politikayı gözlemlene rolüdür. Uluslararası iletişimin hala birincil kaynağı olmayı sürdüren haber medyası dış ülkelerde olan biteni aktaran başat güçtür.

Dünya küreselleştikçe ortalama bir vatandaş için ülke dışı haberler daha da önem kazanmıştır. Araştırmalar ise bu genel kanının aksine, son on yılda uluslararası haberlerin içerik, yapı ve miktarı incelendiğinde ulusal medyada uluslararası haberlerin azaldığını göstermektedir (örn. Schramm 1959, Schramm ve Atwood 1981, Hachten ve Scotton 2007). Dış ülke haberlerini gazeteler haber ajanslarına göre daha az yer vermekte ve sayfalarındaki genel içerikli haberlerin % 25’ten daha az kısmını uluslararası habere ayırmaktadırlar (Besova ve Cooley 2009: 221) (1). Yine bulgulara göre sadece dış ülke haber miktarı azalmakla kalmamış konuları şiddet, felaket ve krizlerle sınırlanmıştır (Örn. Goodman 1999, Weaver ve Wilhoit 1981, Wilhoit ve Weaver 1983).

Gazeteler aracılığıyla basın, bilginin ve haberin fikir, kültür ve bilgi formlarında üretilmesini sağlayarak toplumdaki herkese iletişim kanalları hazırlayarak toplumsal diyalogu mümkün kılmaktadır (Balcı ve ark. 2010: 52). Ülkedeki okuma yazma oranındaki düşüklüğe rağmen (2) çalışmanın inceleme alanını oluşturan Türkiye yazılı basınında uluslararası haberlere ilişkin sayfalar gazetenin son sayfalarına yakın olarak konumlandırılrsa da halkı bilgilendirme ve dış politika konusunda kamuoyunu şekillendirme konusunda önemini korumaktadır. Özellikle uluslararası arenada olup bitenler konusunda yazılı medya etkili bir enformasyon aracı ve ilk haber kaynağıdır.

Çalışmanın ilgi alanını oluşturan Avrupa Birliği adlı ulusüstü yapı ile ilişkiler dış politikanın konusu iken 1963'te imzalanan Ankara Antlaşması (3) ile üyeliğe giden yolun temellerinin atıldığı görülmekte ve dolayısıyla AB-Türkiye ilişkileri, aile bağları, deneyim, eğitim ve sosyal çevre ile direk bilgiye ulaşılamayan, uzmanlık gerektiren bazen dış bazen de iç politika konusu olarak öne çıkmaktadır. Avrupa bütünleşmesi gibi yeni ve karmaşık politik konularda medyanın olayı açıklamasına, basitleştirmesine ihtiyaç vardır (Eurobarometre 56, Eurobarometre, 162). Ulusal devlet yapısından farklı bir politik ve kurumsal işleyişe sahip Avrupa Birliği, kendi vatandaşı için bile uzak hissedilmekte ve AB konulu sorulara 25 üye ülke vatandaşından sadece % 13'ü en az bir soruya doğru cevap verebilmektedir. Türkiye'de ise bu oran % 8'de kalmaktadır (Eurobarometre 2006, Kentmen 2010:627). Araştırmalar (Schuck ve de Vreese 2010) AB konusunda vatandaşın birinci dereceden bilgi kaynağı olarak medyanın önemli rol oynadığını vurgulamaktadır (örn. Eurobarometre, 60-61).

Yukarıdaki veriler ile birlikte Türkiye'de gerçekleştirilen kamuoyu yoklamalarındaki AB'ye karşı kamuoyu tutumundaki 2000 yılı sonrası negatif yöndeki değişikliklerle (USAK 2005, 2006, TÜİK 2009), AB üyeliğine yüksek orandaki desteğin daha sonraki yıllarda negatif yöndeki seyri birlikte okunmaya çalışıldığında medyada yer alan Avrupa Birliği konulu haberlerdeki bakış açısının incelenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Yazılı basın ve özellikle gazetelerin inceleme alanı olarak seçilmesinin önemli bir nedeni de hem uluslararası araştırmalar çerçevesinde (Koopmans 2004, de Vreese 2007) hem de Türkiye'deki Avrupa Birliği konusundaki politik iletişim araştırmalarında (İnal ve Durna 2009, Gencel-Bek 2004, Kejanlıoğlu ve Taş 2007) AB haberlerinin ana taşıyıcısı olarak yazılı basının ele alınarak analiz edilmesidir.

Avrupa Birliği ulusal basının dış politika sayfalarında sıklıkla yer verilen bir konu olarak algılanırken altı yılı kapsayan bir araştırmada konunun daha yüksek oranda iç politika sayfalarına taşındığı (4) fakat yerel haberlere ilişkin sayfalarda yer almadığı saptaması, yerel gazetelerin AB konulu haberlere ne oranda yer verdiği ve haber tonunun incelenmesi gerektiğini göstermektedir.

Uygulanan niceliksel ve niteliksel içerik analizi ile araştırmanın ele alındığı çalışmada yerel basına ilişkin veriler ele alınarak ilk kez konuya ilişkin yerel basını inceleyen bir analiz ortaya konmuştur.

Çalışmada kitle iletişim araçlarının etkisinin ele alındığı giriş bölümünün ardından ikinci bölümde gündem belirleme ve çerçeveleme yaklaşımları bağlamında dış politika haberlerinin kamuoyu üzerinde etkisi incelenmektedir. Araştırma dizaynı ve metodolojiye ilişkin açıklamaların yer aldığı üçüncü bölümün ardından dördüncü bölümde yerel bir gazete olarak Yeni Asır Gazetesi'nin AB konulu haberlerine uygulanan içerik analizi sonuçları irdelenmektedir. Analiz sonuçlarının tartışıldığı beşinci bölümde ise elde edilen veriler irdelenerek, altıncı bölüm olan sonuç kısmında araştırma verilerine ilişkin değerlendirmeler ile genellemelere ulaşılmaya çalışılmaktadır.

1. GÜNDEM BELİRLEME KURAMI VE AB KONULU HABERLER

Kitle iletişim araçlarının kamuoyu davranışlarına etkisi ve bu alandaki araştırmalar, iletişim çalışmaları alanında oldukça zengin bir geçmişe sahip ve çok tartışılan boyutudur (Yüksel 2001: 9). Amerika Birleşik Devletleri'nde başkanlık seçimi ve kamuoyunun tutumuna ilişkin yapılan çalışmalarla desteklenen araştırmalar (5) medyanın etkisine ilişkin bazen çok etkili olduğu (McCombs ve Shaw 1972, Scheufele 1999: 10), bazen ise daha sınırlı etkisi olduğuna ilişkin (Weaver 2007) verileri ortaya koysa da medya diyerek kısaltılan kitle iletişim araçları, politik uzmanların konuları ve olayları tartışması için forum yaratmakta ve halka da teknik detayları, günlük gelişme ve bilgileri sunmaktadır. Hart'ın (1999: viii) tartıştığı gibi medya "neye, nasıl niçin hisleneceğimizi" bildirmektedir.

Araştırmalar, yabancı ülkelere ilişkin haberlerin medyada yer alması ile kamuoyu görüşünün arasında sıkı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Gündem belirleme kuramına göre yapılan araştırmalar, medyanın bir konuyu haberleştirmesiyle halkın o olaya atfettiği önemin de arttığı öne sürülmektedir (McCombs ve Shaw 1972, Scheufele ve Tewksbury 2007: 11). Bu sav literatürde ilk seviyede gündem

belirleme yaklaşımı olarak adlandırılır. Gündem belirleme kuramına ilişkin yüzlerce sistematik bilimsel çalışmanın ana fikri halkın konuların göreceli önemini haber medyasının ona verdiği haber miktarı ile belirlediği savıdır (Besova ve Cooley 2009: 220).

Gündem belirleme kuramı birbirine yakın üç konu arasındaki ilişkiyle ele alınır. İlki kamunun gündem belirlemesi, medyada yer alan konularla kamunun gündemi arasındaki ilişki; ikincisi siyasa gündemin, politika yapıcılarının yasal gündemi üzerindeki medya haberlerinin etkisi; üçüncüsü de medyanın gündem belirlemesi yani medyanın içeriğinin belirlenmesinde kurumsal rol ve prosedürlerin belirleyici olmasıdır (Flynt-Wallington ve ark. 2010: 77). Bu çalışmada genel olarak medyanın özelde ise basının gündem belirleyici olduğu yaklaşımından yola çıkılmaktadır. Türkiye'nin 1960'lardan bu yana belirleyici dış politika konularından olan AB üyeliğinin önemli dönüm noktalarını belirleyen altı yıllık süreçte yerel basında nasıl ele alındığı Yeni Asır gazetesi üzerinden okunmaya çalışılacaktır.

Daha sonraki araştırmalar ikinci seviyede gündem belirleme yaklaşımı ile haberlere daha detaylı odaklanarak çerçeveleme yaklaşımı ile geleneksel gündem belirleme çalışmalarını bir potada eriterek haber yapıcılarının habere verdiği önem ve özelliklerin haberi okuyanları da etkilediği savıyla alan genişletilmiştir. Her ne kadar gündem belirleme araştırmaları konunun sadece görünürlüğüne odaklandığından çok dar bakışlı bulunsun da (Flynt-Wallington ve ark. 2010: 78) çerçeveleme yöntemi ile haber medyasının sadece konuları basitçe öne çıkarmadığı fakat halk adına tanımladığı da iddia edilerek çerçeveleme ile o konunun öne çıkan özelliğinin medya tarafından karar verildiği savlanır (Weaver 2007). Böylece medyanın konuya attığı önem ve davranış özellikleri halkın da davranış özelliklerini belirlediği görüşü öne sürülmüştür. Birinci derecede gündem belirleme kuramına göre konu görünürlüğü odak noktasıdır. Medyanın konuya attığı önemin habere ayırdığı yer ve miktar ile belirleneceği bu da halkın aynı konuya benzer önem vermesine yol açacağı mantığını geliştirmekte bu bakışla halkın üzerinde medya etkisini incelemektedir.

İkinci seviyede gündem belirleme yaklaşımına göre medya etkisi ise bu konuların haberleştirilmesi değil o haberlerde o konunun hangi özelliğinin öne çıkartılarak, vurgulanarak haberleştirildiği incelenmektedir (Scheufele ve Tewksbury 2007: 15). Böylece birinci seviyede medya etkisi medyanın neyi düşüneceğimize karar verdiğini, ikinci seviyede medya etkisi ise o konuyu hangi boyutuyla yani nasıl düşüneceğimize ilişkin bizi etkilediğini incelemektedir (Wanta ve ark. 2004: 367). Gündem belirleme kuramı ile ele alınan çalışmalardan Wanta, Golan ve arkadaşları (2004: 375), ABD ve İngiltere medyasının hangi dış ülkelere ilişkin haberlere yer verdiğine ilişkin çalışmalarında dokuz yabancı ülkeye karşı gündem belirleme yaklaşımı çerçevesinde medyadan elde edilen bilgilerin kamuoyunun fikirlerini etkileyip etkilemediğini incelemiş ve bu konuda güçlü bir ilişkinin bulunduğu sonucuna varmışlardır.

Salwen ve Matera (1992) da ülke dışı olaylarını haberleştirme tarzının kamuoyu fikir formasyonunu etkilediğini ortaya koymaktadır ve özellikle uluslararası haberleştirmenin gündem belirleyici olduğunu ileri sürmektedir. Wanta ve Hu (1993) da aynı şekilde uluslararası haberler ile Amerikan kamuoyunun fikirleri arasında güçlü bir ilişki tespit etmiştir ve özellikle anlaşmazlık içeren haber hikayelerinde bu durum daha da belirgin olarak saptanmıştır.

Amerika'da medyanın dış ülkeler hakkındaki belirleyici rolüne karşılık Avrupa Birliği'ne ilişkin Avrupa medyasına ilişkin araştırmalar farklı bulgular ortaya koymaktadır. Avrupa Birliği konusunda haber medyasının konuya ayırdığı yer, AB konularının 'tanımlanma anı'dır ve kamuoyu tutumunun şekillenmesinde de etkilidir' (Schuck ve de Vreese 2010) görüşü hakim görüşse de AB haberlerinin medyada önemli sıklıkla yer almadığına ilişkin araştırmalar olduğu gibi diğer bazı araştırmalarda da haberlerdeki düşük görünürlüğünden dolayı AB yüzü olmayan bir Birlik olarak betimlenir (Peter ve de Vreese 2004, Meyer 1999). Medyanın AB işleyişine daha fazla yer ayırdığında halk desteğinin artabileceği ileri sürülmektedir. Hatta bazı araştırmacılar, AB'ye ilişkin haberlerin Birliğin işleyişine ilişkin bilgiyi arttırma potansiyeli olduğundan, AB politikaları konusunda da bilgi seviyesini arttıracağını ileri

sürmektedirler, bu durum da AB demokrasisine ilişkin memnuniyet ile ilişkilendirilebilmektedir (Karp ve ark. 2003). De Vreese (2002) de AB'nin haber düzeninde yerini alarak halk bilgilendirildiğinde AB politikaları konusunda tartışmaların yapılabileceğini belirtmektedir. Bunun ötesinde ortak Avrupa kamusal alanı da haber medyasının merkezi rolüne işaret eder (Koopmans 2007, Trenz 2004, de Vreese 2007). Sonuç olarak AB konulu haberlerin halkın bilgisini, davranışlarını, AB bütünleşmesine desteği ve politikaları olumlu yönde etkilediği konusunda ortak bir bakış mevcuttur.

Bu çalışma ulusal basın yerine yerel basındaki AB haberlerini mercek altına alarak incelemekte ve araştırma artan sayıda haberin kamuoyunun konuya ilişkin bakışını olumluya çevirmediğini iddia etmektedir. Benzer bulgulara ulaşan bazı araştırmalara göre AB konulu pek çok rutin haber, daha sıklıkla negatif tonla işlenmektedir (Peter ve ark. 2003). Bu durum da yüksek görünürlüğün tek başına AB'nin algılanan meşruiyet ve halk desteğine olan ihtiyacının çözümü olmayıp hatta bu olumsuz durumu arttırabileceğini göstermektedir. Avrupa Birliği'ne ilişkin haberlerin daha çok AB zirve toplantıları, AP seçimleri, AB ile ilişkili referandumlarla haberleştirilmesi de ortaya konan bir gerçektir (de Vreese 2007: 10, Smetko ve ark. 2000: 130, Peter ve de Vreese 2004, de Vreese 2001'den aktaran Schuck ve de Vreese 2010). AB'nin hareketli olarak betimlendiği bu haberler AB'ye ilişkin kamuoyu algısını tek başına olumlu etkileyememektedir.

2. ARAŞTIRMA DİZAYNI VE METODOLOJİ

Yerel basının yaşananlara en yakın tanıklığından ve daha güçlü kanaat belirleme araçları olmasından yola çıkarak, yerel basında AB haberlerinin ele alınacağı bu çalışmada Ege Bölgesi'nin 112 yılı aşan geçmişiyle en eski yerel ve bölgesel gazetesi ele alınmaktadır. Köklü tarihinin yanında oldukça yüksek tiraja sahip bir yerel gazete olan Yeni Asır gazetesi (6), hem bölge açısından hem de diğer yerel gazetelere göre daha uzun yıllardır halkla iç içe olmasından dolayı araştırmanın ampirik inceleme alanını oluşturmaktadır.

Başlıca araştırma soruları şunlardır:

- *Yerel basın kuruluşlarından Ege Bölgesi'nin en yüksek tiraja sahip Yeni Asır gazetesi AB konulu haberlere ne oranda yer vermekte, yıllara göre haber sayısında artış yaşanmakta mıdır?*

- *Yeni Asır gazetesi AB haberlerini nasıl ele almaktadır? Haberler sıklıkla hangi tonda ele alınmaktadır? Haberler sıklıkla hangi büyüklükte gazetede yer almaktadır? Haberde sıklıkla yer alan aktörler kimlerdir, muhabir ve yazarlar kimlerdir ve ne sıklıkta yazmaktadırlar?*

Yukarıda belirlenen araştırma soruları çerçevesinde belirlenen hipotezler:

(H1) Yerel basının ulusal basına göre AB haberlerine daha az yer verdiği savlanmaktadır. Dolayısıyla AB konusunda Yeni Asır gazetesinde ulusal basına göre daha az haberin yer alacağı iddia edilmektedir.

(H2) Kamuoyu araştırmalarına göre, Türkiye'de AB'ye yönelik negatif yönde bir tutum değişikliği gözlenmektedir (7). Yerel basın temsilcisi olarak Yeni Asır Gazetesi'nin de yıllara göre artan sayıda negatif tonlu haberlere yer vererek destek verdiği savlanmaktadır.

Metodolojik olarak niceliksel ve niteliksel içerik analizi yönteminin kullanıldığı çalışmada, analiz tekniğinin özelliği gereği bir takım nicel veya nitel göstergelerden hareketle çıkarımlar yapılarak yerel basının AB konusundaki tutumu Yeni Asır gazetesi üzerinden okunmaya çalışılmıştır. Analiz görünen, açık mesajlar üzerinden yürütüldüğünden mantıksal yöntemle yapılan çıkarımlarla, gözlemlenen üzerinden sonuca ulaşmaya çalışılmaktadır.

Araştırmanın güvenilirlik ve geçerlik ölçütlerinden olan örneklem çerçevesi şu şekilde oluşturulmuştur: AB-Türkiye arası ilişkilerin en sıcak olduğu ve Türkiye'nin aday ülke olarak kabul edildiği Aralık 1999 Helsinki Zirvesi'nden başlayarak 2005 yılına dek önemli dönüm noktalarına ilişkin haberler belirlenerek önceden belirlenen kategorilere göre kodlanmıştır. Örneklem alınırken kriter; AB-Türkiye ilişkilerini ifade eden kelimelerin geçtiği haberlerin seçilmesidir. Örneklem belirlenmesinin ardından araştırmanın yerel gazete örneği ola-

arak Yeni Asır gazetesinde yer alan AB haberleri ile ulusal gazete olan Hürriyet gazetesindeki aynı dönem aralığındaki AB haberlerinin oranları karşılaştırılarak (8) ulusal-yerel karşılaştırılması yapılmıştır. Böylece yerel gazetede saptanan AB'ye ilişkin haberlerin az ya da çok olduğunu iddia edebilmek için dayanak noktası oluşturulmuştur.

İçerik analizinin en can alıcı noktası kategorileridir. Araştırmanın hem geçerliğini hem de güvenilirliğinin yüksek oranda sağlanabilmesi için benzer araştırmalarda kullanılan kategorilerden yararlanılarak bu çalışmanın kategorileri oluşturulmuş, değişkenleri saptanmıştır. Kategorilerin açık, anlaşılabilir olması kodlama işleminin güvenilirliğini sağlayacağından bu çalışmada kullanılan kategoriler H. Laswell'in 1952 yılında içerik analizini uygulaması sırasında kullandığı kategoriler ve diğer basın analizlerinde kullanılan kategorilerden yola çıkılarak belirlenmiştir (akt. Bilgin 2006: 47, 54). Basın analizlerinde haberin yerleştirildiği yer, başlığı, resmi, tipografisi üzerinde durularak kategoriler belirlenmektedir.

Kategorilerin güvenilirliğinin yanında kodlayıcı güvenilirliğini sağlayabilmek için araştırma verilerinin analizi öncesi, farklı günlerde aynı haber tekrar kodlanmış ve aynı şekilde kodlandığı saptandığından hem kodlayıcının hem de kodlama kategorilerinin güvenilirliği bu şekilde sağlanmıştır. Haberlerin kodlaması tek bir kodlayıcı tarafından yapıldığından ve kodlayıcının alandaki tecrübelerinden dolayı kodlayıcı güvenilirliği oldukça yüksek olarak saptanmıştır.

İçerik analizinin geçerlilik boyutu amaçlar doğrultusunda araçların uygunluğunun sağlanmasıdır (Bilgin 2006: 17). Kategoriler objektif, ayırt edici, homojen ve bütünsellik taşıyacak şekilde belirlenmiştir. Mesajların içerik ve anlamlarının bozulmadan kodlanması yani mesajın önce birimler ardından bu birimlerin belli kriterlere göre kategoriler halinde gruplanmasını ifade eder. Analiz edilen haberler sadece Avrupa Birliği ile Türkiye konulu haberler olduğundan amaçladığımız araştırma sorularına ve oluşturduğumuz hipotezleri sınavabileceğimiz veriler elde edilmiştir.

AB-Türkiye arası ilişkilerin 1963 yılından bu yana en sıcak olduğu ve Türkiye'nin aday ülke

olarak kabul edildiği Aralık 1999 Helsinki Zirvesi'nden başlayarak 2005 yılına dek önemli dönüm noktalarına (Helsinki Zirvesi, Brüksel Zirvesi, müzakerelere başlanma kararı, yıllık ilerleme raporlarının açıklandığı tarihler, Ulusal Programın açıklanması gibi) ilişkin haberlerin dökümü yapılarak araştırma için belirlenen birim olan gazete haberleri 10 farklı kategori altında gruplanarak kodlanmıştır.

Araştırmanın belli tarihsel dönüm noktalarına ilişkin haberlere yoğunlaşması konusunda örneklemin güvenilirliğini ve geçerliğini arttırmak amacıyla, 1999 Aralık'tan 2000 Aralık ayını kapsayan bir yıl içinde ön inceleme gerçekleştirilerek, haberlerin ve yorum ya da katkı yazılarının hem AB'yi hem de Türkiye'yi ilgilendiren önemli dönüm noktalarında yoğunlaştığı ve diğer günlerdeki haberlerin niceliksel olarak daha az yer aldığı saptandığından bu yöntem izlenmiştir ve araştırmanın güvenilirliğini arttırmak için örneklem üzerinde ön analiz yapılmıştır. Yapılan ön analiz sonuçlarına göre sadece 1999 yılının Aralık ayında Türkiye ve AB ilişkilerinin 49 kez haber haline getirildiği ve yine aynı ayda 15 kez yorum yazısının yazıldığı tespit edilirken, aynı konunun tüm 2000 yılında ancak 102 kez haber olarak ele alındığı ve 46 yorum ve katkı yazısının yazıldığı saptanmıştır. Yılın bir ayında tüm yılda yapılan haberlerin çeyreği kadar haberin yer alması sonucundan yola çıkılarak, Avrupa Birliği ve Türkiye ilişkilerinde önemli kararların alındığı belirli günlere ilişkin haber ve yorum yazıları araştırmaya dahil edilmiştir.

Geleneksel bir yöntem olan gazeteden tarama yoluyla konuya ilişkin haber ve yorumlar tek tek belirlenerek, dijital fotoğraf makinası ile fotoğraflanmış, bilgisayar ortamında görüntülenerek önceden belirlenen değişkenler ışığında kodlanmış, exel yardımı ile dökümü yapılarak tablolar ile ifade edilmiştir. Hem niceliksel içerik analizi ile sayısal verilerin kullanıldığı, hem de gazete manşet, içerik ve aktörlerinin tonuna ilişkin niteliksel içerik analizinin gerçekleştirildiği çalışma her iki yöntemin de kullanılmasıyla daha kapsamlı bir perspektif sunmaktadır.

Araştırma verileri on değişkene göre kodlanmıştır. Bunlardan ilki gazete yazısının haber, yorum ya da katkı yazısı olup olmadığının

belirlenmesi, ikincisi haber büyüklüğünün küçük orta ya da büyük haber şeklinde saptanmasıdır. Haberin bulunduğu sayfanın üçüncü, haberde kimin konuştuğu, haberin kaynağı yani kimin açıklamalarının haberde yer aldığı dördüncü değişken olup kaynaklar, politikacı, AB bürokrati, bilim insanı (araştırmacı) ve diğerleri şeklinde sınıflanmıştır. Diğerleri olarak kodlanan grupta askerler, TUSİAD üyeleri ve Cumhurbaşkanı gibi politikacı veya bürokrat olarak sınıflanmayan kişiler yer almıştır. Eğer birden çok konuşan ya da açıklama yapan kaynak varsa en belirleyici olanı, örneğin manşette adı geçen kişiye göre sınıflandırma yapılmıştır.

Araştırmanın beşinci değişkeni yazının genel olarak başlığından başlayarak olumlu ya da olumsuz nasıl bir bakış açısını yansıttığını saptamaya ilişkindir. Hiç bir ipucunun bulunmadığı haber ya da yorum nötr olarak değerlendirilmiştir. Altıncı değişken haberde sık geçen kavramlardır. Görülen ve savlanan şudur ki AB haberleri içinde birtakım polarize edilen politik konular fazla sıklıkla yer almakta ve bunlar AB'ye ilişkin haberlerde tek başına öne çıkan bölümler olarak haberin genel olarak doğru anlaşılmasına, diğer önemli detayların atlanmasına neden olmaktadır. Bunların ilki, Kıbrıs ve Yunanistan'a ilişkin haberler, diğeri Ermeni tasarısına ilişkin haberler, üçüncüsü azınlık, Abdullah Öcalan ve Kürtler konusuna ilişkin haberler ve son olarak ekonomi kaynaklı haberlerdir.

Yedinci değişken haberin değerlendirilmesi bu araştırma için önemli bir belirleyicidir. Haberde AB'ye ilişkin bilindik önyargı ve tekrarlanan sözlerden farklı okuyucunun elde edebileceği yeni bilgiler ve görüşler ister olumlu, ister olumsuz olsun 'bilgilendirici' olarak sınıflanmıştır ve kamuoyunun perspektifini genişletebileceği öne sürülmektedir. Haberde sözü geçen unsurlara rastlanmamışsa 'bilgilendirici değil' olarak kodlanmıştır.

Sekizinci değişkende de köşe yazısı haberden ayrı olarak ele alınıp bilgilendirici olup olmadığı belirlenmektedir. Haberlerin ve köşe yazılarının ayrı ayrı ele alınmasında amaç, araların-

daki farkı saptamak hangisinde bilgilendirici ve kamuoyunun perspektifini genişleten görüş ve düşüncelere yer verildiğini belirlemeye çalışmaktır.

Dokuzuncu değişken haberi kaleme alan muhabirin saptanmasına ve onuncu değişken de yorum ya da katkı yazısının hangi basın mensupları tarafından sıklıkla ele alındığının belirlenmesine yöneliktir. Dokuzuncu değişken, AB ve Türkiye ilişkileri konusunda uzmanlaşmış muhabirlerin olup olmadığı veya haberlerin gazeteci imzası ile çıkıp çıkmadığına ilişkin bilgi verecektir. Onuncu değişken de AB'ye ilişkin yorum yazılarının kimin tarafından kaleme alındığının saptanması ve sıklıkla yazan yazarların belirlenmesine yöneliktir.

Yukarıda belirlenen değişkenler aracılığıyla araştırma sorusu olan yerel basının AB konulu haberlere ne oranda ve nasıl yer verdiği saptanmaya çalışılmıştır. Böylece çalışmanın H1 hipotezi test edilerek yerel basının ulusal basına göre daha az oranda AB haberlerine sayfalarında yer verdiği savı ile H2 hipotezi, Türkiye kamuoyundaki negatif yöndeki tutum değişikliğine paralel olarak yerel gazete olarak Yeni Asır Gazetesi'nde de negatif tonlu haberlerin sıklıkla yer aldığı varsayımları test edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Yeni Asır Gazetesi'nde Avrupa Birliği ve Türkiye ilişkilerinin yoğun olduğu 1999-2005 yıllarının ele alındığı çalışmada AB ve Türkiye'yi ilgilendiren 472 yazı birimi kodlanmıştır. Bu yazıların sıklıkla haber karakteri taşıdığı belirlenmiş ve 345'inin haber olarak gazetede yer aldığı saptanmıştır (Tablo:1). Buna karşılık gazetede deneyimli gazetecilerin yorumlarını aktardığı köşe yazısı olarak adlandırılan 115 fikir yazısında AB ve Türkiye konusu ele alınmıştır. Tablo1'de görüldüğü gibi gazetede en az yer verilen katkı yazıları, uzman görüşü olarak nitelenen o konuda bir uzmanın görüşlerinin dile getirildiği yazı biçimidir, gazetede altı yılı kapsayan inceleme çerçevesinde bu formatta sadece 12 yazının yer aldığı saptanmıştır.

Tablo 1. Gazetede AB Konulu Yazıların Dağılımı

Yazının Türü	Sayı	Yüzde
Haber	345	73,1
Köşe yazısı	115	24,4
Katkı yazısı	12	2,5
Toplam	472	100,0

Diğer bir değişken olan haber büyüklüklerine göre yani haberin gazete sayfasının yarısını, çeyreğini ya da çeyreğinden az alanı kaplamasına göre yapılan değerlendirmede, AB'ye ilişkin haberlerin 141'inin gazete sayfasının yarısını kapladığı belirlenmiş ve 'büyük' olarak değerlendirilmiştir. Tablo 2'de belirtildiği gibi 153 haber 'orta' büyüklüktedir ve sayfanın çeyreğini kaplamaktadır.

Tablo 2. Gazetelerde Yer Alan AB'ye İlişkin Haberlerin Büyüklüğü

Haberin Büyüklüğü	Sayı	Yüzde
Büyük ölçekli	141	40,9
Orta ölçekli	153	44,3
Küçük ölçekli	51	14,8
Toplam	345	100,0

AB konusunda 'küçük' boyutlu olarak nitelenen haberlerin daha az tercih edildiği gözlenmiş ve 51'in küçük boyutta olduğu saptanmıştır. Bazı haberlerin küçük alanı kapladığı sanılsa da yanında bulunan diğer ilgili haberler ile birlikte değerlendirilerek orta ölçekte olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin küçük bir Rum-AB ilişkili haberin yanındaki Rum-Türkiye ilişkili haber ilintili haber olarak değerlendirilmiştir.

Haber sayfasına ilişkin değişkene göre Yeni Asır gazetesinde AB konularının ülke dışı haberler olarak değerlendirilerek dış ülkelere verilen haberlerin sayfasında yer aldığı saptanmıştır. Önceki yıllarda ülke dışı haberlerin 10. ve 11. sayfalarda yoğunlaştığı ve daha sonra gazetenin sonlarına doğru atılarak 14. ve

15. sayfalarda kümelendiği görülmektedir. Bu nedenle sonuçlarda 9., 10., 11., ve 15. sayfalardaki haber sayıları eşit dağılmış gibi görünmektedir. Bir de köşe yazılarının gazetede daha serbest sayfalarda bulunduğu göz önüne de alınmalıdır. Genel olarak Yeni Asır Gazetesi'nde 14. ve 15. sayfalar AB haberlerinin daha sıklıkla görüldüğü dış haberler sayfalarıdır. İlk sayfada sadece 15 kez AB haberi yer almıştır.

Haber kaynağının belirlenmeye çalışıldığı bir diğer değişkende toplam 256 haberde belirgin olarak haber kaynağına yer verildiği bunlardan 158'inin yani çoğunluğunun Türk ya da yabancı politikacıların oluşturduğu saptanmıştır. Tablo 3'te görüldüğü gibi en az görüşleri alınanların bilim insanı veya AB uzmanı olarak nitelenebilecek kişilerdir. Sadece 27 haberde yer verilen bu uzmanlar akademisyen ya da STK çalışanları olabilmektedir.

Tablo 3. Haberde Yer Alan Aktör Dağılımı

Haberlerdeki Aktörler	Sayı	Yüzde
Politikacı	158	45,8
AB Bürokrati	37	10,7
Bilim insanı	27	7,8
Diğer (STK vb aktörler)	34	9,9
Belirgin aktör bulunmaz	89	25,8
Toplam	345	100,0

AB bürokratlarına da haber kaynağı olarak az yer verildiği ve sadece 37 haberde yer aldığı saptanmıştır. Yine TÜSİAD ya da diğer baskı grupları, sanayici ya da askerlerin ve Cumhurbaşkanı'nın haberde kaynak gösterilmesi ise diğerleri dediğimiz grupta toplanmış ve 34 haberde yer almıştır.

Gazetede yer alan yazıların genel bakışının değerlendirildiği niteliksel analize göre Yeni Asır Gazetesi'nde 193 AB haberi olumlu olarak değerlendirilmiştir (Tablo 4). Buna karşılık 232 yazının olumsuz mesaj verdiği saptanmıştır. Sadece 47 yazıda ise olumlu ya da olumsuz bir atıfa rastlanamamıştır.

Gazete yorum ve haberlerinde bazı konuların AB haberlerinde sıklıkla yer aldığı ve adeta AB

haberleriyle birlikte değerlendirildiği ve iç içe geçtiği varsayımından hareketle 200 haber ve yorumda belirlediğimiz konuların daha sık geçtiği saptanmıştır. Sık yer alan konular değişkenimizde AB haberlerinde en çok Kıbrıs, Yunanistan ve Ege konularının yer verilerek 129 ayrı yazıda tekrarlandığı ve 17 yazıda Ermeni tasarısına, 15 yazıda kürt ve azınlıklar konusuna yer verildiği, 39 ayrı yazıda ekonomi vurgusunun yapıldığı saptanmıştır.

Tablo 4. Gazetede Yazıların Tonu

Yazının Tonu	Sayı	Yüzde
Olumlu	193	40,9
Olumsuz	232	49,2
Nötr	47	10,0
Toplam	472	100,0

Haber yazılarının bilgilendirici olup olmadığına ilişkin değişken çerçevesinde 345 haberden sadece 78'inin bilgilendirici olarak kodlandığı ve kamuoyuna AB hakkında bilgi vermeye çalıştığı saptanmış; 267 haberde ise bilgilendirici bir unsur bulunamamıştır. Bilgilendirmenin köşe ya da yorum yazılarında ne oranda olduğuna bakıldığında ise 127 yorumdan 69'unun yani en az yarısının bilgilendirici ve halka AB hakkında olumlu ya da olumsuz yargıya dayanmasa da bir görüş bildirdiği saptanmıştır. Yine 58 yorum yazısında bilgilendirici unsura rastlanmamıştır.

Tablo 5. Haberdeki Gazeteci İmzası

Muhabirler	Sayı	Yüzde
Sibel Yeşimen	11	19,3
Şamil Tayyar	8	14,0
Murat Yeşimen	7	12,3
Diğer	31	54,4
Toplam	57	100,0

AB konularının hangi gazeteci tarafından ne sıklıkla kaleme alındığına ilişkin verilere göre 345 haberde sadece 57 haberin imzalı olarak gazetede yer alabildiği (Tablo 5) ve bunların

pek çok farklı gazeteciye ait olduğu saptanmıştır. Sıklıkla yer alan imzalardan sadece 11'i Sibel Yeşimen'e, 8'i Ankara'dan haber muhabiri Şamil Tayyar'a, 7'si Murat Şahin'e aittir. Bu imzalar dışındaki 288 haber imzasız ve dış basından alıntılanarak gazetede yer almaktadır.

Son değişken olan köşe/yorum yazarlarına ilişkin veriler Tablo 6'da görülmektedir. 125 yorum yazısının Süleyman Gencil, Hasan Denizkurdu, Işın Çelebi, Şebnem Bursalı, Ali Nail Kubalı tarafından kaleme alındığı saptanmıştır. Işın Çelebi, Ali Nail Kubalı ve Şebnem Bursalı ise son yıllardaki yazarlardır.

Tablo 6. AB Konusunu Ele Alan Köşe Yazarları Dağılımı

Köşe Yazarları	Sayı	Yüzde
Süleyman Gencil	29	23,2
Hasan Denizkurdu	14	11,2
Işın Çelebi	6	4,8
A.Nail Kubalı	4	3,2
Diğer yazarlar (Şebnem Bursalı vd.)	72	57,6
Toplam	125	100

125 yorum yazısından 29'u yani yaklaşık her dört yazıdan biri Süleyman Gencil tarafından kaleme alınmış çoğunlukla Yunanistan ve Türkiye ilişkileri üzerinden AB konusuna yaklaşmıştır. Daha olumlu bir bakış açısı ve süren dostluk havası Gencil'in yazılarına hakimdir. Yine aynı dönemde 125 yazının 14'ünü kaleme alan Hasan Denizkurdu, her 9 yazıdan birini yazmış ve daha olumsuz ve eleştirel bir bakış açısı sergilemektedir. Daha sonraki yıllarda Işın Çelebi'nin ekonomi ve AB çerçevesinde yazılarıyla bilgi vermeye çalıştığı ve Şebnem Bursalı ve Ali Nail Kubalı'nın sıklıkla bu konuda hem eleştirel hem de olumlu bakış açısıyla yazılar yazdıkları belirlenmiştir. Genel olarak araştırma dönemimi içinde her yorum yazısının en az iki kez konuya ilişkin yazılar yazdıkları ve okuyucuyu bilgilendirdiği saptanmıştır.

4. DEĞERLENDİRME

Niceliksel ve niteliksel içerik analizine dayandırılan çalışmada Yeni Asır Gazetesi'nde Avrupa Birliği'ne ilişkin 1999 Aralık ayından

2005 yılına dek uzanan 6 yıllık döneme ait yazılarda haber karakterinin gazetede diğer yazı karakterlerine göre daha sıklıkla tercih edildiği saptanmış ve 472 yazı biriminden 345'i haber olarak kodlanmıştır. Haberin AB konusunda bilgi verme aracı olarak sıklıkla kullanıldığının belirlenmesinin ardından daha çok 'büyük' haberlerin yani gazete sayfasının yarısını kaplayan haberlerin tercih edildiği belirlenmiş ve tüm haberlerin neredeyse yarısının sayfada en geniş alanı kapladığı görülmüştür.

Yerel basının ulusal basına göre AB haberlerine daha az yer verdiği savı, Yeni Asır gazetesinde araştırma kapsamındaki 6 yıl boyunca 345 haberle yer aldığı bulgusu ile **H1 hipotezi doğrulanamamıştır**. Aynı çerçevede gerçekleştirilen başka bir araştırma kapsamında ulusal çapta yayınlanan Hürriyet gazetesinde de AB konusu aynı zaman aralığında 320 haberle yer almıştır (Toker 2011: 93, Tablo 2). Bu bulguya göre yerel bir gazete olarak Yeni Asır gazetesinin ulusal gazetelere göre daha az AB haberlerine sayfalarında yer verdiğine ilişkin hipotezimiz doğrulanamamaktadır. Yerel basının temsilcisi olan Yeni Asır gazetesi de AB konusuna ulusal basın kadar geniş yer ayırmıştır. Gündem belirleme kuramına göre medyanın dış politika konusundaki tek haber kaynağı olma durumu nedeniyle Yeni Asır Gazetesi'nin AB haberlerine ulusal bir gazete kadar yer verdiği söylenebilir (9).

Araştırmanın ikinci hipotezi doğrulanmıştır. Kamuoyunun negatif yöndeki tutum değişikliğinin Yeni Asır gazetesindeki yıllara göre negatif tonlu haberlerdeki artışla örtüşeceği hipotezi ele alınan 1999-2005 yılı haberleri için doğrulanmıştır. Araştırma sonuçlarımıza göre 279 haber (10) olumsuz veya nötr olarak gazetede yer alırken 193 haber olumlu haber tonuyla ele alınmıştır. Böylece H2 hipotezi 1999-2005 yılları arasında Yeni Asır Gazetesi'nde yer alan AB konulu haberler için doğrulanmıştır. Haberlerin büyük çoğunluğu negatif tonlu haber olarak yer almıştır. Yeni Asır Gazetesi artan AB konulu habere karşın negatif tonlu haberleri ile kamuoyunun bakışını olumluya çevirmeyerek tersi yönde destek vermektedir.

Okuyucunun ilgisini çekmek adına yapılan büyük puntolu başlıklarla verilen haberlerin halkı tarafsız bilgiyle donatarak kanaat ve tutumların belirlenmesine yardımcı olması bek-

lenirken gazetede yorum yazılarını çıkardığımızda 345 haberden sadece 78'inin yani her dört haberden sadece birinin kamuoyunu bilgilendirebildiği ve sürece katkı sağlayabildiği saptanmıştır. Yorum yazılarında her iki yazıdan birinde görülebilen bilgilendirme, yani olayları anlamaya yardımcı olan yeni bilgileri kamuoyuna kazandırma haber düzeyinde yüksek değildir.

Halka tarafsız bilgi vermek yerine politikacıların ve hükümet sözcülerinin demeçleri o konudaki yegane haber olarak yer verilmekte, araştırma sonuçlarına göre yaklaşık her iki haberden biri politikacıların söylemlerine dayanmaktadır. Sadece on haberde bir kez rastlanabilen uzmanların bilgi ve yorumuna uzatılan mikrofonlar çok cılız kalmakta ve kamuoyunun gözünden kaçabilmekte daha sık rastlanan politikacı görüşleriyle kamuoyu şekillenebilmektedir.

Gazetede nötr olarak nitelenen, olanı olduğu gibi aktaran haberlerin azlığı dikkati çekmekte ve 472 yazı biriminden sadece 47'si bu kategoride yer almaktadır. Araştırma sonuçlarına göre yorum ve haberleriyle Yeni Asır Gazetesi AB konusunda olumlu ya da olumsuz bir taraf olmayı yeğlemiştir.

Araştırmamızdan beklendiği üzere gazetede AB haberleriyle ilintili sık geçen konular 472 haberin 200'ünde daha sıklıkla rastlanmıştır ve bu 200 yazının 129'unda yoğun olarak Kıbrıs konusu işlenmiştir. Ermeni ve Kürt konuları beklenilenin aksine her 15 yazıdan birinde konu edilmekte, ekonomi konusu bu siyasi konulara göre iki kat daha fazla yer almaktadır. Ulusal gazetelerde gerçekleştirilen benzer bir çalışmada ekonomi konusu daha az atıfta bulunan bir konu iken (11) (Toker, 2011: 96, Tablo 5) yerel basının siyasi çerçevede kadar ekonomik çerçevede de konuya yaklaşması ilgi çekici bir bulgudur. AB konulu haberlerin Kıbrıs konusundan sonra sıklıkla atıfta bulunduğu konunun ekonomi olması, AB konusunun yerleştirilmesinin ekonomik temelli haberlerle mümkün olabileceğini göstermesi bakımından önemlidir.

Ekonomi ve AB konusunda bir diğer ayırt edici özellik ise ekonomi yazılarının ülke içi haberlerin hemen ardından gelen ekonomi sayfalarında yer almasıdır. Uygulanan bu mizanpaj düzeninde AB ve ekonomi haberleri okuyucu gö-

zünde yaklaştırılmakta AB'nin ekonomi ile olan yakınlığı politikaya göre daha kolay içselleştirilmesine neden olmaktadır.

AB konusunda haberi kaleme alan muhabirlerin az sayıda haberde adının geçtiği saptanmıştır. Yeni Asır Gazetesi'nde AB konusunda 345 haberden sadece 57'si imzalı olarak yer almış ve diğer haberler dış basından alıntı ya da imzasız haber olarak yayınlanmıştır. Kısacası AB uzmanı muhabirinin bulunmaması bu köklü yerel gazetenin bir eksigidir. AB konusundaki yorum yazılarının köşe yazarlarının sayfadaki ayrılan alanlarının kısıtlı olmasına karşın habere göre daha çok sayıda fikir yazısı saptanmıştır. Araştırma kapsamındaki 472 yazı biriminin 125'inin köşe yazısı olması AB konusunda yazarların haberden doğan boşluk doldurma çabalarının sonucu olarak da yorumlanabilir.

Araştırmamız açısından Yeni Asır Gazetesi'nin bir başka eksigi AB konusunda uzmanlara, think tank kuruluşlarına ve en önemlisi kamuoyunun katkısına çok az yer vermesidir. Genel olarak Türk basınında da var olan bu eksiklik uzun vadede halkın AB projesinden kopmasına ve sürece yüklenen politik bakışla tarafsız değerlendirememesine neden olmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre tüm yazılarda sadece 17 de bir kez görülebilen uzman bakış açısı AB konusunda yerel ve ulusal bir kamuoyu yaratılmamasındaki eksikliklerden biridir. Bu konuda basında yer alacak uzman görüşü, taraflı veya tarafsız olması ikileminden öte gündelik siyasi bakış açısından sıyrılan daha uzağa bakabilecek bir bakışa olan ihtiyaçtır.

Avrupa Birliği'nin Türkiye'nin üyelik yolundaki gelişmelerini ele alan her yıl düzenlenen İlerleme Raporları, üyelik görüşmelerine başlayabilmek için tarih alma-almama, AB'ye girme girmeme şeklinde sadece günü birlik olaylarla açıklanmakta, yüzeysel yaklaşmaktadır. Kamuoyu bu konuda bilgilendirilmediğinden AB üyeliği konusu kolayca önyargıya açık hale gelebilmektedir. Nitekim 2000 yılında % 70'lere varan Türk kamuoyunun AB'yi destekleme oranı, dört yılda % 32'lere (12) düşmüştür. Eğer bu düşüş Türk kamuoyu alanının AB konusunda bilinçlenmesinden kaynaklanan bir olumsuz tutum ise sevindirici bir olay olarak algılanabilirdi. Yapılan anket ve araştırmalarda toplumun AB'ye ilişkin bilgi seviyesinde artışın gözlemlenmemesi saptanan

“AB'ye karşı olma” tutumunu bilinçlenme olarak algılamamıza engel olmaktadır. Yine Yeni Asır Gazetesi'nde yer alan Genelkurmay'ın düzenlediği AB anketinde genel olarak halkın % 72'sinin üyeliğe katılmak istediği fakat ankete katılanlardan % 2'sinin bilgi sahibi olduğu da önemli bir diğer veridir (13).

USAK adlı sivil toplum örgütünün yaptığı en son Kasım 2006 anketinde, 17 Aralık 2004 tarihinden bu yana devam eden süreçte, Türk kamuoyunun AB'ye olan desteğinin % 75'lerden % 50'ye düşmüş olduğu görülmektedir (14).

Oysa ki araştırma verilerinden de anlaşıldığı gibi AB konusunda politikacılara daha çok mikrofonun uzatılması ve konuyu tartışabilecek kuruluş ve uzmanların gazete sayfalarında yer bulamaması da halkın doğru bilgiyi alıp kanaat oluşturmasına engel olmaktadır. Dolayısıyla yaşanan bu bilgi kirliliği ve yönlendirici, siyasi içerikli haberlerle halkın tarafsız bilgi elde edememesiyle sonuçlanan bir süreç yaşanmakta ve kamuoyunun bakışı aşınmaktadır. Farklı içerik ve başlıklarla sunulmayan haberler toplumda bıkkınlığa ve yılgınlığa yol açmaktadır.

Bulgularımıza göre AB'ye ilişkin haberlerin bir dış siyaset haberi olarak 14. ve 15. sayfalarda yoğunlaşması, AB'ye ayrılan özel bir sayfanın bulunmaması da kamuoyuna ‘bunlar dış meselelerimiz’ mesajı vermekte ve konunun içselleştirilmesine engel oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra AB kurumlardan gelen haberlerin, siyasetçilerin açıklamalarının, sivil toplum örgütlerinin araştırma ve verilerinin harmanlandığı haberler hazırlanmamakta, kamuoyu kanaatlerinin oluşmasına uygun bir zemin yaratılmamaktadır. Sadece Avrupa Birliği kurumlarının haberlerinde göze çarpan AB logosu 2002 yılından bu yana AB ve Türkiye haberlerindeki tek ayırt edici özelliktir.

Nicelik olarak da yoruma dayalı yazı birimine daha sık rastlanması, 472 yazı biriminden 125 yazının köşe yazısı olması ve bunların en az yarısının kamuoyunu bilgilendirmesi aslında bu görevi yapması beklenen haberlerin açığını kapatmaya çalışmaktadır. Haberlerde ise bilgilendirme her dört yazıdan biri ile sağlanabilmekte ve haberin gazetenin ana belirleyicisi ve göze asıl çarpan kısmı olduğu düşünüldüğünde Yeni Asır Gazetesi'nin AB konusunda bilgilendirmede zayıf kaldığı iddia edilebilmektedir.

Köşe yazılarının büyük kısmının bilgilendirici nitelikte olması AB'ye ilişkin haberlerde okuyucunun daha çok köşe yazıları yoluyla bilgi sahibi olabileceğini göstermektedir.

Sayfada ilgi çekmesi bakımından haberlerin ve atılan haber başlıklarının yorum yazılarına göre daha dikkat çektiği bilinen bir gerçektir. Kamuoyunun oluşmasında haberlerin daha çok okunduğu da kabul edilmektedir. Bu bağlamda okuyucu Yeni Asır Gazetesi'nde haberin yanında yorum yazılarını da okuması halinde AB hakkında daha fazla bilgiye ve daha eleştirel bir bakışa dolayısıyla siyasetçilerinin söylediklerinden daha geniş bir perspektife sahip olabileceklerdir. Gazete okuyucusu haberler yoluyla günlük bilgi ihtiyacını karşılama eğiliminde ise daha çok politikacıların açıklamaları yoluyla bilgi sahibi olacaktır. Daha polarize edilmiş, yıllardır varolan sorunlara atıflarla oluşturulan haberler kamuoyunun AB'yi sorgulaması ve olaylar hakkında nedensellik ilişkisini kurmasını engeller niteliktedir.

AB'nin de ulusüstü kurum olmasından dolayı halklara mesafeli durduğu ve kendini Türk kamuoyuna tam olarak ifade edemediği de bir gerçektir. Avrupa Birliği Komisyonu kurumsal krize cevap olarak demokrasi, diyalog ve müzakere içerikli bir plan hazırlamış, 2006 yılında iletişim ve demokrasi konulu bir Beyaz Kitap kabul etmiş ve bu konuda girişimlere devam etmektedir (15). Konuya ilişkin Beyaz Kitap'ta da belirtildiği gibi AB'nin gelecekteki genişleme ve başarısı, üye ve aday ülke toplumları arasında geliştirilecek güçlü, derin ve sürekli bir diyalog ile sağlanabilecektir (European Commission 2006). 'Demokrasi Diyalog ve Tartışma' başlıklı Beyaz Kitapta bilgi akışı ve açıklığın sağlanmasından sivil toplumla ilişkilerin arttırılmasına kadar bir dizi gelişme ve ilerlemenin hedeflendiği belirtilmektedir. Bu güçlendirilmiş diyalogla, bilgi eksikliği giderilebilecek, vatandaşların farklı kültürleri, siyasi ve ekonomik sistemleri daha iyi algılamasına katkıda bulunularak, daha sonraki Avrupa Birliği'ne katılımların getireceği fırsatlar ve zorluklar hakkında güçlü bir bilinç oluşması sağlanabilecektir.

SONUÇ

İnsanoğlunun hergün yaşadığı milyonlarca olaydan Stuart Hall'ın (1973:181) deyimiyle "küçük bir kısmını" potansiyel haber hikaye-

si yapan ve yine onun çok daha küçük kısmını kitle iletişim araçlarıyla günlük haber olarak önümüze getiren genel anlamda medyanın özelde ise haber içeriğinin hem gücü hem de sorumluluğu vardır. Medya gelişmeleri okuyucu ve izleyicilere yansıtarak onları toplumsal dönüşüme dahil etmesi gerekmektedir. Avrupa-palılaşıma ve Batılılaşma projesinde de AB ile ilgili tartışma başlıklarını açan ve Avrupa ajandasını belirleyen haber medyası ve özellikle yazılı basın, sağladığı haberlerle ve bilgilerle AB konusunda ortak kamuoyu alanının yaratılmasında oldukça önemlidir. Gündem belirleme yaklaşımıyla ele aldığımız bu çalışmada yerel basını temsilen Ege Bölgesi'nin köklü bir geçmişe sahip Yeni Asır Gazetesi AB konulu haberleri kamuoyu gündemine sıklıkla taşımamıştır.

Bu konuda AB iletişim stratejisinin de yeni yeni oluştuğu (16), gazetecilerin Avrupa Birliği konusunda yeterli bilgi sahibi olmadığı gerçeği de gözlerden kaçmamalıdır. Avrupa Birliği konusunda kamuoyu alanının yaratılmasında medyanın ve gazetecilerin önemini vurgulamaya, İtalyan ve Finli gazetecilerin bakış açısını anlamaya çalışan Tampere Üniversitesi Kültürel Araştırmalar Bölümü'nde yürütülen bir akademik çalışmada 54 gazeteciyle röportaj yapılmış ve İtalyan gazetecilerin sadece %14'ü, Finli gazetecilerin ise % 70'inin en az bir kez AB ile ilgili bir bilgilendirme toplantısına katıldığı saptanmış ve daha da önemlisi bu kurslara katıldığını söyleyenlerle AB'ya karşı pozitif bakış arasında direk bir korelasyon bulunmuştur. Yani AB hakkında daha çok bilgi sahibi olan gazeteciler kuruma daha pozitif bakmaktadırlar. Sadece % 6'sı bu kurslardan sonra negatif bir tutum geliştirdiklerini ifade etmektedirler. Araştırmanın da asıl vurguladığı nokta konu üzerinde bilgi sahibi olmanın ister sonuçta negatif, pozitif veya nötr tutum geliştirmek adına da olsa gazetecinin pozisyonunu belirlemesi için çok önemli olduğudur (Valentini 2006).

Aslında halk doğru bilgilendirilse AB'nin Türkiye için ne anlam ifade ettiği daha doğru bir resim olarak ortaya çıkacaktır. Nasıl Hollanda ve Fransa'daki AB Anayasası oylamaları AB geleceğine ilişkin belirsizliğe yol açmışsa, halkı her yönüyle bilgilendirmeyi bir yana bırakarak slogan haberciliği ve hükümet sözcülüğü medyayı ve halkı AB konusunda temel

hedeflerini belirlemekten uzaklaştırmıştır ve daha da kötüsü belirsizliğe itmiştir. Sağlam bir kamuoyu desteğine, bilimselliği içeren bir bilgi birikimine, ve yoruma dayalı bir uzlaşya dayanmayan AB ideali Türkiye'de politikacı ve medya tarafından Türkiye'nin tek amacı olmazsa olmazı olarak gösterilmiş, bu da yine halkta tepkiye yol açmıştır.

Bu çalışma sonuçlarına göre haber medyasının etkisi haberin içeriğine bağlıdır. Diğer çalışmalarda olduğu gibi bu durum bizi stratejiye daha az odaklanıp haberlerdeki konu bazlı tartışmaların kamuoyunun AB'ye ilişkin bilgi seviyesini arttıracak sonucuna götürür. Fakat bu konu bazlı tartışmaları da tek başına haber medyası sağlayamayacağından, Avrupa Birliği bürokratları ve Avrupalı liderlerin de bu konuda artan çabası ve daha sağlıklı işleyen iletişim stratejilerine duyulan ihtiyaç açıktır. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'nin kuruluşunun onuncu yılı olan 2010 yılında AB-Türkiye İletişim Stratejisi'ni (ABİS) hazırlayarak kamuoyu ile paylaşması, sürecin aksayan yanının anlaşıldığını göstermektedir.

AB konusunda medyada yüksek görünürlük otomatik olarak kamuoyunda pozitif etkiyi doğurmamaktadır, araştırma bulguları Türkiye AB ilişkilerinin daha kapsamlı ve çok boyutlu ele alınması gerektiğini gösterirken medyanın sürecin önemli bileşenlerinden biri olduğunu bir kez daha gözler önüne sermektedir.

SON NOTLAR

(1) M. Emery yaptığı araştırmada (1989) uluslararası habere ayrılan sayfanın 1971'de % 10.2 oranında iken 1988'e gelindiğinde % 2.5 oranına düştüğünü saptamıştır. Uluslararası iletişimin güçlü temsilcisi NewYork Times uluslararası habere % 3.3 yer ayırırken, Washington Post % 5.4 yer ayırmıştır.

(2) Türkiye'de kitap okuma oranı % 4,5, Gazete okuma oranı % 22 olarak belirtilmektedir. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?tb_id=14veust_id=5 (Erişim: 01.08.2011). 2009 yılında yayımlanan gazetelerin % 90,9'u yerel, % 2,8'i bölgesel ve % 6,3'ü ise ulusal yayın yapmaktadır. Yıllık toplam tirajın % 94,4'ünü gazeteler oluşturmaktadır. Ülke genelinde 9.624.250 kişi okuma yazma bilmemektedir.

(3) Türkiye'nin Avrupa Birliği, o dönemdeki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ile

olan ilişkileri, 31 Temmuz 1959'da Türkiye'nin AET'ye üyelik için başvurmasıyla başlamıştır. Kamuoyuna başvurunun reddi olasılığı nedeniyle bilgi verilmek istenirse de sonunda Zafer Gazetesi'nde 7 Ağustos 1959'da yayınlanan "Müracaatımıza Dair Haber..." başlıklı haberle, başvuru Türk kamuoyuna duyurulmuştur. AET Bakanlar Konseyi 11 Eylül 1959'da aldığı kararla Türkiye'nin başvurusunu kabul etmiştir (Gaytancıoğlu 2009:49). İlişkiler 1964 yılında yürürlüğe giren Ankara Anlaşması'nın temelini oluşturduğu ortaklık rejimi çerçevesiyle meşruluk kazanmıştır.

(4) Toker'in (2011: 96) 1999-2005 yılını kapsayan Hürriyet, Zaman ve Cumhuriyet gazetelerinin AB haberlerine ilişkin analizde haberlerin % 43.1'inin iç politika haberleri sayfasında yer alırken, % 36.2'si dış ülke haberleri sayfalarında yer almıştır. Yerel haber sayfalarında 1228 haberden sadece 7 haberle (% 0.6) AB haberleri temsil edilmektedir. Medyada AB'ye ilişkin haberler yerelleşemese de ulusallaşma eğilimindedir.

(5) Gündem belirleme çalışmalarının öncü bilim insanı McCombs ve Shaw 1968 ABD seçimleri sırasında 100 denek üzerinde kamu gündemini inceler, medya içeriğiyle karşılaştırır. Medyada bir konuya ayrılan yer ve zamanın biçimi, gününün en önemli konusunun ne olduğunu yönelik kamuoyu algısını etkilemektedir (Yüksel 2001: 98).

(6) Yeni Asır Türkiye'nin Ege Bölgesi'nde 19 Ağustos 1895'te yayımlanmaya başlanan yerel günlük gazetesidir. Sloganı "Türkiye'nin en büyük bölge gazetesi" dir. Günlük tirajı 20 ila 30 bin arasındadır. İzmir'de en yüksek tiraja sahip yerel günlük gazetedir.

(7) Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) adlı düşünce kuruluşunun düzenlediği Kasım 2006, 3.AB Algılama Anketinde, 17 Aralık 2004-2006 tarihleri arasında, Türk kamuoyunun AB'ye olan desteğinin % 75'lerden % 50'ye düşmüş olduğu açıkça görülmektedir. USAK AB Algılama Anketi, 6 Kasım 2006. (<http://www.usakgundem.com/pdfs/USAK-AB-ALGILAMA-ANKETI-3.pdf>) (10.05.2008).

USAK tarafından 2005 yılında gerçekleştirilen 2. AB Algılama Anketinde tam üyelik konusunda daha kötümser bir hava bulgulanmıştır. 10-15 yıl içinde gerçekleşecek üyelik bekle-

yenlerde de azalma söz konusudur. Türkiye'nin hiç bir zaman üye olamayacağını düşünenlerin oranı % 30'a ulaşmıştır. 2004 yılında düzenlenen 1. AB Algılama Anketinde katılımcıların % 72'si Türkiye'nin eninde sonunda AB üyesi olacağına inanmaktayken 2006 anketinde bu oran % 50 seviyesinde kalmıştır. 2004 yılında ankete katılanların % 28'i hiç bir zaman üyeliğin gerçekleşmeyeceğini düşünmekteyken 2005 yılında tamamıyla olumsuz düşünen cephede oran % 30'a ulaşmıştır.

Türkiye ve Avrupa'daki kamuoyunun Avrupa Birliği'ne ilişkin tutumlarını ölçen pek çok anket düzenlenmiştir ve tarihsel açıdan veri niteliğinde Güreşi'nin (2006: 79-81) çalışmasında yer almaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2009 yılına ilişkin Yaşam Memnuniyet Araştırması 2009 başlıklı raporuna göre de Avrupa Birliği üyeliğine ilişkin referandum eğilimini gösteren Grafik 72'ye göre (TÜİK 2009: 72) AB üyeliğine ilişkin olası bir referandumda %52,4 katılımcı üyelik yönünde görüş bildirirken, % 25,1 oranında katılımcı üyeliğe karşı olduğunu bildirmiş, % 22,5 katılımcının da henüz fikri yoktur. Fikri olmayanlar ile karşı olanlar toplandığında % 47,6'ya ulaşılması da düşündürücü bir veridir. Aynı araştırmanın 67 numaralı grafiğinde ise Türkiye'nin AB üyeliğinin bireylerin yaşamına etkisi sorulduğunda % 38,4 olumlu etkiden bahsederken % 15,4'ünün olumsuz etkisi olduğuna ilişkin yargısına karşılık % 23,2 katılımcının fikri yoktur. Bu veriler de AB konusunda bilgi eksikliğini gözler önüne sermektedir.

(8) Hürriyet gazetesine ilişkin analiz yazarın doktora çalışması sırasında gerçekleştirilmiştir.

(9) Hürriyet gazetesinde yine aynı araştırma döneminde toplam 320 haber saptanırken, Cumhuriyet gazetesinde 482 haber, Zaman gazetesinde 426 haber saptanmıştır (Toker 2011: 93). Bu bağlamda Hürriyet gazetesinden daha fazla AB haberine yer veren (345 haber) Yeni Asır gazetesi konuya yeterli yer ayırmıştır.

(10) Olumsuz ve nötr haberlerin toplanmasıyla ulaşılan sonuçtur.

(11) Araştırma kapsamında haberlerin % 43,1'ini temsil eden 529 haber, uluslararası ve ulusal haberlerin karışık olarak yer aldığı gündem veya politika başlığı ile temsil edilen iç politika haberleri sayfasında yer almıştır. İkinci sırada yer alan dış ülke haberleri sayfalarında Avrupa Birliği'ne ilişkin 445 haber (% 36,2) yer almıştır. Üçüncü sırada ise 208 haberle (%16,9) ekonomi ve finans sayfasında AB haberlerine yer verildiği saptanmıştır.

(12) Milliyet Gazetesi'nde 24.10.2006'da yayınlanan anket sonuçları AB'ye desteğin % 32.2 oranında olduğunu göstermektedir.

(13) Yeni Asır Gazetesi, 17 Haziran 2002, 'Askerin AB Anketi' başlıklı haberdan alınmıştır. Ankete katılan % 90 Güneydoğu halkı AB'ye katılmayı isterken genel olarak Türk halkının % 72'si katılmayı istemekte ve % 26'sı ülke çıkarları açısından istememektedir.

(14) USAK AB algılama anketi, 6 Kasım 2006, <http://www.usakgundem.com/pdfs/USAK-AB-ALGILAMA-ANKETI-3.pdf>

(15) Avrupa Birliği 2005 yılı referandumlarındaki Fransa ve Hollanda'daki AB Anayasası'nın kabulüne ilişkin olumsuz sonuçlardan sonra 13. 10. 2005 tarihinde AB Komisyonu tarafından hazırlanan '**Plan-D for Democracy, Dialog and Debate**' başlıklı Eylem Planı, AB'nin daha demokratik, şeffaf ve etkin olması amacıyla AB kurumları ile vatandaşları arasında tartışma başlatmayı hedeflemiştir. Plan-D 'Avrupa iletişimi için bir eylem planı' sunmaktadır. Amaç, halkın karar verme sürecine katkı olarak Avrupa Birliği sürecini sahiplenmesidir. Plan D ile Avrupa Birliği, vatandaşları ile arasında yeni ve meşru bir konsensüsü derinleştirmek istemektedir. Bu konuda ikinci önemli belge, 01.02.2006 yılında da Eylem Planı sonrası kabul edilen '**White Paper on European Communication Policy**' (Avrupa İletişim Politikası Üzerine Beyaz Kitap) dir. Beyaz Kitap, Avrupa Birliği'nin başlattığı iletişim farkındalığını gözler önüne sermektedir (http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com2006_35_en.pdf) (10.12.2008).

(16) Bu konuda Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'nin de 2010 yılında belirlediği Avrupa Birliği İletişim Stratejisi de iletişim açığın giderilmesi yönünde önemli bir adımdır.

KAYNAKLAR

- Adams W C (1982) Covering the World in Ten Minutes. In *Television Coverage of International Affairs*, W. C. Adams, ed. Norwood, Ablex, NJ.
- Balcı Ş, Akar H ve Ayhan B (2010) Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Çerçevesinde Seçim Dönemlerinde Gazete Okuma Alışkanlıkları ve Motivasyonlar: Konya Örneği, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 30, 51-79.
- Berelson B (2000) Gazetesiz Kalmak Ne Demektir? Ünsal Oskay, çev. Kitle Haberleşme Teorilerine Giriş, *Der Yayınları*, İstanbul, 135-156.
- Besova A A, Cooley S C (2009) Foreign News and Public Opinion: Attribute Agenda-Setting Theory Revisited, *Ecquid Novi: African Journalism Studies*, 30(2), 219-242.
- Bilgin N (2006) Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi: Teknikler ve Örnek Çalışmalar, ikinci baskı, *Siyasal Kitabevi*, Ankara.
- Chaffee S H ve Kanihan S F (1997) Learning about Politics from the Mass Media, *Political Communication*, 14 (4), 421-430.
- Cohen B (1963) *The Press and Foreign Policy*, Princeton University Press, NJ.
- Emery M (1989) An Endangered Species: The International News Hole, *Freedom Forum Media Studies Journal*, 3, 151-164.
- Eurobarometre 2006 survey. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb66/eb66_en.htm (Erişim 10.10.2008)
- European Commission (2006) White Paper on European Communication Policy, Brüksel, COM (2006) 35 final. 01.02. 2006. http://europa.eu/documents/comm/white_paper/pdf/com2006_35_en.pdf (Erişim 10.12.2008)
- Flynt-Wallington S, Blake K, Taylor-Clark K ve Viswanath K (2010) Antecedents to Agenda Setting and Framing in Health News: An Examination of Priority, Angle, Source, and Resource Usage from a National Survey of U.S. Health Reporters and Editors, *Journal of Health Communication*, 15, 76-94.
- Gaytancıoğlu K (2009) Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğuna Üyelik Başvurusunun Basına Yansımaları, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi (ATAUM)*, 8 (2), 47-64.
- Gencel-Bek M (2004) Medya ve Avrupa Birliği'nin Temsili: Türkiye'nin AB Adaylığının Basındaki Sunumunun Analizi, *Haber, Hakikat ve İktidar İlişkisi*, Ç, Dursun, der. Elips Yayınları, Ankara, 225-259.
- Goodman R S (1999) Prestige Press Coverage of US-China Policy During the Cold War's Collapse and Post-Cold War Years, *Gazette*, 61, 391-410.
- Güreşçi E (2006) Türkiye-Avrupa Birliği (AB) İlişkileri Sürecinde Kamuoyunun Tutumu ve Değerlendirilmesi, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 7(1), 72-85.
- Hachten W A ve Scotton J F (2007) *The World News Prism: Global Information in a Satellite Age*, Blackwell, Malden, MA.
- Hall S (1973) *The Determination of the News Photographs in The Manufacture of News: A Reader*, S. Cohen ve J. Young (eds), Sage, Beverly Hills.
- Hart R P (1999) *Seducing America: How Television Charms the Modern Voter*, Sage, London.
- İnal A ve Durna T (2009) Avrupa Birliği'ne Üyelik Sürecinde Türk Medyası, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi (ATAUM)*, 8(2), 65-87.
- Karp J, Banducci S ve Bowler S (2003) To Know it is To Love It? Satisfaction with Democracy in the European Union? *Comparative Politics*, 36(3), 271-292.
- Kentmen Ç (2010) Mass Media Use and Citizens' Knowledge About the EU: The Turkish Case, *Turkish Studies*, 11(4), 625-641.
- Kejanlıoğlu B ve Taş O (2007) Turkin ja EU: suhteet Turkin lehdistössä. Turkki Euroopanrajalla? A. Leinonen, T. Kojo, M. Nousiainen, S. Peltonen ve L. Tainio (eds.), *Gaudeamus Helsinki University Press*, Helsinki, 91-111.

- Koopmans R (2007) Who Inhabits the European Public Sphere? Winners and Losers, Supporters and Opponents in Europeanised Political Debates, *European Journal of Political Research*, 46,183-210.
- Koopmans R (2004) Towards A European Public Sphere? Vertical and Horizontal Dimensions of Europeanized Political Communication, *Innovation: The European Journal of Social Science Research*,17(2), 97-118.
- Lippmann W (1922) *Public Opinion*, New York:Harcourt Brace.
- McCombs M E, Shaw D L (1972) The Agenda-Setting Function of Mass Media, *Public Opinion Quarterly*, 36,176–187.
- McQuail D (1994) *Mass Communication Theory: An Introduction*, third edition, Sage,Newbury Park.
- Meyer C (1999) Political Legitimacy and the Invisibility of Politics: Exploring the European Union's Communication Deficit, *Journal of Common Market Studies*, 37(4): 617–639.
- Milliyet Gazetesi, 24.10 2006 tarihli AB Anketi haberi
- Peter J, Smetko H ve de Vreese C H (2003) EU Politics on Television News. A Cross-National Comparative Study, *European Union Politics*, 4(3), 305–327.
- Peter J ve de Vreese C H (2004) In Search of Europe – A Cross-national Comparative Study of the European Union in National Television News, *Harvard International Journal of Press/Politics*, 9(4), 3–24.
- Perez-Linan A (2002) Television News and Political Partisanship in Latin America, *PoliticalResearch Quarterly*, 55(3), 571–588.
- Salwen M B ve Matera F R (1992) Public Saliency of Foreign Nations. *Journalism Quarterly*, 69(3), 623–632.
- Scheufele D A ve Tewksbury D (2007) Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models, *Journal of Communication*,57, 9–20.
- Scheufele D A (1999) Framing as a Theory of Media Effects, *Journal of Communication*, 49(1), 103–122.
- Schramm W ve Atwood L E (1981) *Circulation of News in the Third World: A Study of Asia*, The Chinese University of Hong Kong Press, Hong Kong.
- Schramm W (1959) *One Day in the World's Press*, Stanford University Press, CA.Schuck A, de Vreese C (2010) Widening the Gap or Closing it? Effects of News Media Coverage on Cynism Towards the EU? *International Communication Association*, June 22-26.
- Smetko H A, de Vreese C H ve Peter J (2000) Europeanised Politics-Europeanised Media? European Integration and Political Communication, *West European Politics*, 23(4), 121–140.
- Sotirovic M ve McLeod J M (2001) Values, Communication Behavior, and Political Participation, *Political Communication*, 18 (3), 273–300.
- Toker H (2011) *Kamusal Alanda Avrupalılaşıma:Haber Medyası İncelemesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Avrupa Birliği Anabilim Dalı, AB Çalışmaları Programı, yayımlanmamış doktora tezi, İzmir.
- Trenz H J (2004) Media Coverage on European Governance Exploring the European Public Sphere in National Quality Newspapers, *European Journal of Communication*, 19(3), 291–320.
- Tunstall J (1977) *The Media Are American*, Constable, London.
- TÜİK (2009) *Yaşam Memnuniyeti Araştırması*. Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara. <http://www.tuik.gov.tr>. (Erişim 10.11.2009)
- USAK (Uluslararası Stratejik Araştırma Kurumu) (2005, 2006) *USAK AB Algılama Anketi*, Kasım 2006, <http://www.usakgundem.com/pdfs/USAK-AB-ALGILAMA-ANKETI3.pdf>, (Erişim 10.12.2007).
- Valentini C (2006) *Constructing Public Support: EU Communication Challenges for the Process of Integration*, paper presented in

- the International Conference 2006 on Public Sphere and Their Boundries. Tampere Centre for Cultural Studies, University of Tampere, 25-27 May.
- de Vreese C H (2007) EU as a Public Sphere, CONNEX, Living Rev. Euro. Gov. 2(3). (online), (www.livingreviews.org/Ireg-2007-3).
- de Vreese C H ve Boomgarden H G (2006) Media Effects on Public Opinion about the Enlargement of the European Union, Journal of Common Merket Studies, 44(2), June, 419-436.
- de Vreese C H (2002) Framing Europe: Television News and European Integration, Aksant Academic Publishers, Amsterdam.
- de Vreese C H ve Smetko H A (2004) News Matters: Influences on the Vote in the Danish Referandum Campaign, European Journal of Political Research,45(5), 699-722.
- Wanta W, Golan G ve Lee C (2004) Agenda Setting and International News: Media Influence on Public Perceptions of Foriegn Nations, 81(2), 364-377.
- Wanta W ve Hu Y (1993) The Agenda-Setting Effects of International News Coverage: An Examination of Differing News Frames, International Journal of Public Opinion Research, 5, 250-264.
- Weaver D H (2007) Thoughts on Agenda-Setting, Framing, and Priming, Journal of Communication, 57(1), 142-147.
- Weaver D ve Wilhoit G C (1981) Foreign News Coverage in two US Wire Services, Journal of Mass Communication, 31(2), 55-63.
- Weaver D H ve Buddenbaum J M (1979) Newspapers and Television: A Review of Research on Uses and Effects, ANPA News Research Report, 19, 1-15.
- Wilhoit G C ve Weaver D (1983) Foreign News Coverage in Two US Wire Services: An Update, Journal of Communication, 33(2), 132-48.
- Yeni Asır Gazetesi, 17 Haziran 2002, 'Askerin AB Anketi' başlıklı haber.
- Yüksel E (2001) Medyanın Gündem Belirleme Gücü, Çizgi Kitabevi, Konya.